

Inhoud

1.	<i>Inleiding</i>	19
2.	<i>Kernbegrippen en definities</i>	22
2.1.	Kernbegrippen	22
2.1.1.	Nationale staten	22
2.1.1.1.	Nationale staat	22
2.1.1.2.	Centrale overheid van een nationale staat	22
2.1.1.3.	Bevolking van een nationale staat	24
2.1.1.4.	Territorium van een nationale staat	24
2.1.2.	Internationale organisaties	26
2.1.2.1.	De Verenigde Naties (VN)	26
2.1.2.2.	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)	28
2.1.2.3.	De Raad van Europa (RvE)	28
2.1.2.4.	De Europese Unie (EU)	30
2.1.3.	Vier basisvormen van internationale belastingheffing	32
2.1.4.	Vier beginselen van internationale heffingsbevoegdheid	33
2.1.4.1.	Vier beginselen van internationale heffingsbevoegdheid	33
2.1.4.2.	Woonplaatsbeginsel of domiciliebeginsel	33
2.1.4.3.	Bronbeginsel of situsbeginsel	33
2.1.4.4.	Nationaliteitsbeginsel	33
2.1.4.5.	Oorsprongbeginsel	34
2.1.5.	Vier typen werkingssfeer van internationale regelingen	34
2.1.6.	Samenwerking en concurrentie in het (internationaal) belastingrecht	34
2.2.	Definities	36
2.2.1.	Belasting	36
2.2.2.	Binnenlandse en buitenlandse belastingplicht	37
2.2.3.	Dubbele belasting	38
2.2.4.	Staat, mogendheid	40
2.2.5.	Nationaliteit, onderdaan, vreemdeling, vluchteling en staatloze	43
2.2.6.	Verdrag	46
2.2.7.	Multilaterale en bilaterale verdragen	46
2.2.8.	Onderlinge verhouding tussen verdragen	46
2.2.9.	Intergouvernementele en supranationale verdragen	49
2.2.10.	Rechtstreekse en horizontale werking van verdragsbepalingen	50
2.2.11.	Toepassingsgebied van verdragen	51
3.	<i>Bronnen van internationaal belastingrecht</i>	53
3.1.	Modelverdragen inzake belasting	53
3.1.1.	Inleiding	53
3.1.2.	Verenigde Naties	53
3.1.3.	OESO	54
3.1.4.	Overige internationale modelverdragen	56
3.1.5.	De Europese Unie	57

3.2.	Multilaterale belastingverdragen	57
3.2.1.	Inleiding	57
3.2.2.	Multilaterale belastingverdragen, MLI	57
3.3.	Belastingrecht van de EU	58
3.3.1.	Inleiding	58
3.3.2.	Fusierichtlijn	64
3.3.3.	Moeder/dochterrichtlijn	64
3.3.4.	Richtlijn kapitaalsbelasting	65
3.3.5.	Spaarrenterichtlijn	65
3.3.6.	Rente- en royaltyrichtlijn	66
3.3.7.	EU-belasting op financiële transacties (FTT)	66
3.3.8.	CCTB-richtlijn en CCCTB-richtlijn	67
3.3.9.	Anti-ontgaansrichtlijn (ATAD1 en ATAD2)	68
3.4.	Bilaterale belastingverdragen	68
3.4.1.	Inleiding	68
3.4.2.	Bilaterale belastingverdragen inkomen en vermogen	69
3.4.3.	Bilaterale belastingverdragen successierechten en schenking	80
3.4.4.	Bilaterale belastingverdragen scheepvaart en luchtvaart I Vindplaats van de verdragen ter voorkoming van dubbele belasting op internationale scheep- (S) en/of luchtvaartwinst (L)	80
3.4.5.	Bilaterale belastingverdragen scheepvaart en luchtvaart II Vindplaats van scheepvaart- (S) of luchtvaartverdragen (L) waarin (een) bepaling(en) inzake de voorkoming van dubbele belasting is/zijn opgenomen	81
3.4.6.	Oude, inmiddels vervangen verdragen	82
3.4.7.	Bilaterale belastingverdragen inkomen en vermogen, chronologisch	84
3.4.8.	Bilaterale belastingverdragen successierechten en schenking, chronologisch	89
3.4.9.	Bilaterale belastingverdragen overzicht	90
4.	<i>Bronnen internationaal sociaal zekerheidsrecht</i>	91
4.1.	Multilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	91
4.1.1.	Europees Verdrag met betrekking tot Internationaal Vervoer	91
4.1.2.	Verdrag betreffende de sociale zekerheid van Rijnvarenden	91
4.1.3.	Het Europees verdrag inzake sociale zekerheid	91
4.1.4.	Overeenkomst tussen de EU en de Zwitserse Bondsstaat	92
4.1.5.	EER-Verdrag	92
4.1.6.	Europese Interimovereenkomsten	93
4.2.	Sociale zekerheidsrecht van de EU	93
4.2.1.	Inleiding	93
4.2.2.	Verdrag van Lissabon	93
4.2.3.	De Verordeningen (EEG) Nr. 1408/71 en Nr. 574/72	94
4.2.4.	De Verordeningen (EEG) Nr. 883/2004 en Nr. 987/2009	95
4.3.	Bilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	95
4.3.1.	Inleiding	95
4.3.2.	Bilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	96
4.3.2.1.	Nederland-Argentinië;	96
4.3.2.2.	Nederland-Australië;	96

4.3.2.3.	Nederland-België;	97
4.3.2.4.	Nederland-Belize	98
4.3.2.5.	Nederland-Bolivia	98
4.3.2.6.	Nederland-Botswana	98
4.3.2.7.	Nederland-Brazilië;	98
4.3.2.8.	Nederland-Bulgarije	99
4.3.2.9.	Nederland-Canada	99
4.3.2.10.	Nederland-Chili	99
4.3.2.11.	Nederland-China	99
4.3.2.12.	Nederland-Costa Rica	99
4.3.2.13.	Nederland-Cyprus	100
4.3.2.14.	Nederland-Duitsland	100
4.3.2.15.	Nederland-Ecuador	101
4.3.2.16.	Nederland-Egypte	101
4.3.2.17.	Nederland-Estland	101
4.3.2.18.	Nederland-Filipijnen	102
4.3.2.19.	Nederland-Frankrijk	102
4.3.2.20.	Nederland-Gambia	102
4.3.2.21.	Nederland-Griekenland	102
4.3.2.22.	Nederland-Hongarije	103
4.3.2.23.	Nederland-Hong Kong	103
4.3.2.24.	Nederland-India	103
4.3.2.25.	Nederland-Indonesië	103
4.3.2.26.	Nederland-Israël	103
4.3.2.27.	Nederland-Italië	104
4.3.2.28.	Nederland-Japan	104
4.3.2.29.	Nederland-Joegoslavië	104
4.3.2.30.	Nederland-Jordanië	105
4.3.2.31.	Nederland-Kaapverdië	105
4.3.2.32.	Nederland-Korea	106
4.3.2.33.	Nederland-Kroatië	106
4.3.2.34.	Nederland-Letland	106
4.3.2.35.	Nederland-Litouwen	106
4.3.2.36.	Nederland-Luxemburg	106
4.3.2.37.	Nederland-Macedonië	107
4.3.2.38.	Nederland-Mali	107
4.3.2.39.	Nederland-Malta	107
4.3.2.40.	Nederland-Marokko	107
4.3.2.41.	Nederland-Monaco	109
4.3.2.42.	Nederland-Nieuw-Zeeland	109
4.3.2.43.	Nederland-Noorwegen	110
4.3.2.44.	Nederland-Oostenrijk	110
4.3.2.45.	Nederland-Pakistan	111
4.3.2.46.	Nederland-Panama	111
4.3.2.47.	Nederland-Paraguay	111
4.3.2.48.	Nederland-Polen	111
4.3.2.49.	Nederland-Portugal	111
4.3.2.50.	Nederland-Quebec	112
4.3.2.51.	Nederland-Roemenië	112
4.3.2.52.	Nederland-Slovenië	112
4.3.2.53.	Nederland-Slowakije	112
4.3.2.54.	Nederland-Spanje	112

INHOUD

4.3.2.55.	Nederland-Suriname	113
4.3.2.56.	Nederland-Thailand	113
4.3.2.57.	Nederland-Tsjechië	113
4.3.2.58.	Nederland-Tunesië	113
4.3.2.59.	Nederland-Turkije	114
4.3.2.60.	Nederland-Uruguay	114
4.3.2.61.	Nederland-Verenigde Staten van Amerika	114
4.3.2.62.	Nederland-Verenigd Koninkrijk van Groot-Brittannië en Noord-Ierland	115
4.3.2.63.	Nederland-Zuid-Afrika	115
4.3.2.64.	Nederland-Zweden	115
4.3.2.65.	Nederland-Zwitserland	116
5.	<i>Overige bronnen van (inter)nationaal recht</i>	117
5.1.	Mensenrechtenverdragen	117
5.1.1.	Fundamentele rechten in het kader van de VN	117
5.1.1.1.	Fundamentele rechten in het kader van de VN	117
5.1.1.2.	Universele Verklaring van de Rechten van de Mens	117
5.1.1.3.	Internationaal Verdrag inzake burgerrechten en politieke rechten	117
5.1.1.4.	Internationaal Verdrag inzake economische, sociale en culturele rechten	118
5.1.1.5.	Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie jegens de vrouw	118
5.1.1.6.	Verdrag inzake de rechten van het kind	119
5.1.1.7.	Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap	119
5.1.2.	Fundamentele rechten in het kader van de RvE	121
5.1.2.1.	Fundamentele rechten in het kader van de RvE	121
5.1.2.2.	Het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens (EVRM)	121
5.1.2.3.	Het Europees Sociaal Handvest (ESH)	122
5.2.	Grondrechten van de EU	123
6.	<i>Belastingverdragen</i>	127
6.1.	Inleiding belastingverdragen	127
6.1.1.	Internationaal belastingbeleid van Nederland	127
6.1.2.	Algemeen fiscaal verdragsbeleid	127
6.1.3.	Informatie over verdragen	128
6.2.	Indeling, interpretatie en evaluatie van belastingverdragen	129
6.2.1.	Inleiding	129
6.2.2.	Indeling OESO-modelverdrag	129
6.2.3.	Interpretatieregels van verdragen	130
6.2.4.	Evaluatie van de toepassing van verdragen	132
6.3.	Totstandkoming belastingverdragen	132
6.4.	Overzicht en indeling van belastingverdragen	133
6.4.1.	Overzicht van belastingverdragen	133
6.4.2.	Artikelenindeling van de belastingverdragen	134
6.4.3.	Overzicht van belastingverdragen in voorbereiding	149
6.5.	Werkings sfeer van belastingverdragen	151
6.5.1.	Personele werkings sfeer van belastingverdragen	151
6.5.1.1.	Algemeen	151
6.5.1.2.	Diplomaten/internationale ambtenaren	157

6.5.2.	Materiële werkingssfeer van belastingverdragen	159
6.5.3.	Territoriale werkingssfeer van belastingverdragen	172
6.5.4.	Temporele werkingssfeer van belastingverdragen	173
6.6.	Opbrengst onroerende zaken en winst in de verdragen	175
6.6.1.	Inkomsten uit onroerende goederen/zaken	175
6.6.2.	Belastingheffing van hypotheekrente	176
6.6.3.	Winst uit onderneming	176
6.6.4.	Transfer pricing	180
6.6.5.	Vaste inrichting	184
6.6.6.	Uitvoering van werken	187
6.6.6.1.	Uitvoering van werken algemeen	187
6.6.6.2.	Overzicht bouwwerktermijnen	188
6.6.7.	Scheep- en luchtvaartwinst	191
6.7.	Opbrengst van roerend kapitaal in de verdragen	194
6.7.1.	Belastingheffing over dividenden	194
6.7.2.	Bronheffingenoverzicht dividenden/tarieven Vpb	200
6.7.3.	‘Tax Credit’ en ‘Avoir Fiscal’	206
6.7.4.	‘Branch Profits Tax’	207
6.7.5.	Overzicht opbrengst winstdelende obligaties ¹	208
6.7.6.	Interest	210
6.7.7.	Bronheffingenoverzicht interest	214
6.7.8.	Royalty’s	218
6.7.9.	Bronheffingenoverzicht royalty’s	220
6.8.	Vermogenswinsten in de verdragen	223
6.8.1.	Algemeen	223
6.8.2.	Aanmerkelijk belang	225
6.9.	Inkomsten uit arbeid in de verdragen	229
6.9.1.	Zelfstandige arbeid	229
6.9.1.1.	Regelgeving zelfstandige arbeid	229
6.9.1.2.	Jurisprudentie zelfstandige arbeid	231
6.9.2.	Dienstbetrekking	232
6.9.2.1.	Regelgeving dienstbetrekking	232
6.9.2.2.	Jurisprudentie dienstbetrekking	236
6.9.3.	Grensarbeid	279
6.9.3.1.	Inleiding grensarbeid	279
6.9.3.2.	De regeling met België	280
6.9.3.3.	De regeling met Duitsland	290
6.9.3.4.	Sociale verzekeringspositie van grensarbeiders	295
6.9.4.	Directeuren/commissarissen	298
6.9.4.1.	Regelgeving directeuren/commissarissen	298
6.9.4.2.	Jurisprudentie directeuren/commissarissen	300
6.9.5.	Artiesten/sportlieden	303
6.9.5.1.	Regelgeving artiesten/sportlieden	303
6.9.5.2.	Jurisprudentie artiesten/sportlieden	305
6.9.6.	Studenten/stagiairs	314
6.9.6.1.	Regelgeving studenten/stagiairs	314
6.9.7.	(Hoog)leraren/wetenschappelijk onderzoekers	319
6.9.7.1.	Regelgeving (hoog)leraren/wetenschappelijk onderzoekers	319
6.9.7.2.	Jurisprudentie (hoog)leraren/wetenschappelijk onderzoekers	320

INHOUD

6.9.8.	Pensioenen	321
6.9.8.1.	Regelgeving pensioenen	321
6.9.8.2.	Jurisprudentie pensioenen	332
6.9.8.3.	EU-richtlijn bescherming van de rechten op aanvullend pensioen	345
6.9.8.4.	Afkoopsommen pensioen	346
6.9.9.	Overheidsbeloningen	356
6.9.9.1.	Regelgeving overheidsbeloningen	356
6.10.	Overig inkomen in de verdragen	358
6.10.1.	Saldobepaling ('overig inkomen')	358
6.10.2.	Alimentatie	360
6.10.2.1.	Regelingen inzake alimentatie	360
6.10.2.2.	Jurisprudentie inzake alimentatie	360
6.10.3.	Lijfrenten	361
6.10.3.1.	Regelingen inzake lijfrenten	361
6.10.3.2.	Jurisprudentie inzake lijfrente	364
6.10.4.	Sociale verzekeringsuitkeringen/sociale zekerheidsuitkeringen	370
6.10.4.1.	Regelingen inzake sociale verzekeringsuitkeringen/sociale zekerheidsuitkeringen	370
6.10.4.2.	Jurisprudentie inzake sociale verzekeringsuitkeringen/sociale zekerheidsuitkeringen	380
6.11.	Vermogen in de verdragen	393
6.12.	Bepalingen ter voorkoming van dubbele belasting	395
6.12.1.	Algemeen	395
6.12.2.	Vrijstellingsmethode	398
6.12.3.	Verrekeningsmethode	403
6.12.3.1.	Verrekeningsmethode	403
6.12.3.2.	Tax sparing credit	405
6.12.4.	Voorkoming van dubbele vermogensbelasting	407
6.12.5.	Fiscale eenheid en dubbele belasting	407
6.12.6.	'Remittance base'	411
6.12.7.	Voorkomingsschema	411
6.12.8.	Voorkoming dubbele belasting door verdragspartners	421
6.13.	Bepalingen ter vermijding van ontgaan en ontduiken van belasting	424
6.13.1.	Algemeen	424
6.13.2.	OESO	424
6.13.3.	Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA)	428
6.13.3.1.	FATCA	428
6.13.3.2.	NL IGA	429
6.13.4.	Belastingontwijking, Nederlandse maatregelen	430
6.14.	Gelijke behandeling in de belastingverdragen	431
6.14.1.	Algemeen	431
7.	<i>Belastingrecht van de Europese Unie</i>	439
7.1.	Inleiding belastingrecht van de EU	439
7.1.1.	Algemeen	439
7.1.2.	Richtlijn kapitaalsbelasting	440
7.1.3.	Moeder-dochterrichtlijn	441
7.1.4.	De Fusierichtlijn	443
7.1.5.	De Interest- en royaltyrichtlijn	445

7.1.6.	De Spaarrenterichtlijn	447
7.2.	Het voorstel voor een CCCTB-richtlijn	451
7.3.	Fiscale behandeling van Europese rechtspersonen	453
7.4.	Fiscale fraudebestrijding in de EU	453
7.5.	Vrij verkeer van werknemers, vestiging, diensten en kapitaal in de EU	459
8.	<i>Nationale regelingen inzake internationale belasting</i>	485
8.1.	De fiscaalrechtelijke positie van de BES-eilanden	485
8.1.1.	Fiscaal stelsel voor Aruba en de Nederlandse Antillen (Curaçao, Sint Maarten, Bonaire, Sint Eustatius en Saba) voor 2011	485
8.1.2.	Nieuw fiscaal stelsel voor Curaçao, Sint Maarten, de BES-eilanden, Bonaire, Sint Eustatius en Saba vanaf 2011	490
8.2.	Eenzijdige regelingen	492
8.2.1.	Inleiding	492
8.2.2.	Besluit voorkoming dubbele belasting 2001 (BVDB 2001)	493
8.2.2.1.	Inleiding	493
8.2.2.2.	Toepassingsbereik	495
8.2.2.3.	De onderworpenheidseis	495
8.2.2.4.	Fictieve onderworpenheid	496
8.2.2.5.	Buitenlands inkomen uit werk en woning	497
8.2.2.6.	Tegemoetkoming ter zake van buitenlands inkomen uit werk en woning	498
8.2.2.7.	‘Sporters’ en artiesten	500
8.2.2.8.	Dividenden, interest en royalty’s	501
8.2.2.9.	Ontwikkelingslanden	502
8.2.2.10.	Inkomen uit aanmerkelijk belang	503
8.2.2.11.	Inkomen uit sparen en beleggen	503
8.2.2.12.	Dividenden, interest, royalty’s uit ontwikkelingslanden	504
8.2.2.13.	Vennootschapsbelasting	505
8.2.2.14.	Recht van successie en van schenking	506
8.2.2.15.	Buitenlands kansspel	508
8.2.3.	Kostenaftrek	508
8.2.4.	Scheep- en luchtvaartwinst	509
8.3.	De 30%-regeling	509
8.3.1.	Inleiding	509
8.3.2.	De 30%-regeling	510
8.3.3.	Vragen en antwoorden extraterritoriale werknemers (30%-regeling)	565
8.4.	De deelnemingsvrijstelling internationaal en de dooruitdelingsfaciliteit	565
8.4.1.	De deelnemingsvrijstelling, internationaal	565
8.4.2.	De dooruitdelingsfaciliteit	578
8.5.	Vermindering afdracht loonbelasting en premie volksverzekeringen voor de zeevaart	578
8.6.	Overige bijzondere regelingen	580
8.6.1.	Navordering buitenland	580
8.6.2.	Giften aan buitenlandse instellingen	583
8.6.3.	Groenprojecten buitenland	583
8.7.	Rulings	583

INHOUD

8.7.1.	Algemeen	583
8.7.2.	Houdsteractiviteiten	587
8.7.3.	Financieringsactiviteiten	587
8.7.4.	Licentieactiviteiten	589
8.7.5.	Vaste inrichting financieringsrulings	589
8.7.6.	Informeel-kapitaalrulings	590
8.7.7.	FSC-rulings	590
8.7.8.	Cost-plus/sales minus rulings	590
8.7.9.	'APA's'	590
8.7.10.	'ATR's'	591
8.7.11.	Concernfinancieringsactiviteiten	591
8.7.12.	De nieuwe rullingpraktijk: APA en ATR	592
8.7.12.1.	Algemeen	592
8.7.12.2.	Besluiten	594
9.	<i>Internationale belastingheffing en premieheffing</i>	598
9.1.	Mogelijke situaties belastingheffing	598
9.2.	Schema mogelijke situaties belastingheffing	598
9.3.	Gevolgen voor belastingheffing	599
9.4.	Schema belastingheffing	602
9.5.	Mogelijke situaties premieheffing	604
9.5.1.	Mogelijke situaties premieheffing volksverzekeringen/ zorgverzekering	604
9.5.2.	Schema mogelijke situaties premieheffing volksverzekeringen en zorgverzekering	604
9.5.3.	Gevolgen voor premieheffing volksverzekeringen en zorgverzekering	605
9.5.4.	Schema mogelijke situaties premieheffing werknemersverzekeringen	607
9.5.5.	Gevolgen voor premieheffing werknemersverzekeringen	608
9.6.	Internationale premieheffing volksverzekeringen	610
9.6.1.	Algemene volksverzekeringen	610
9.6.2.	Algemene Ouderdomswet	610
9.6.2.1.	Kring van verzekerden AOW	610
9.6.2.2.	Kring van niet-verzekerden AOW	610
9.6.2.3.	Uitbreiding en beperking kring van verzekerden AOW	611
9.6.2.4.	Aanspraken AOW	615
9.6.2.5.	Vrijwillige verzekering AOW/Anw	616
9.6.2.6.	Inkoop AOW-jaren	617
9.6.3.	Algemene nabestaandenwet	617
9.6.3.1.	Verzekerden Anw	617
9.6.3.2.	Aanspraken	617
9.6.4.	Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten	618
9.6.4.1.	Verzekerden AWBZ	619
9.6.4.2.	Aanspraken AWBZ	619
9.6.4.3.	Vrijwillige verzekering	620
9.6.4.4.	Internationale aspecten AWBZ	620
9.6.5.	Algemene Kinderbijslagwet	621
9.6.5.1.	Verzekerden	621
9.6.5.2.	Aanspraken	622
9.6.6.	Berekening en inning premies volksverzekeringen	622

9.6.7.	Jurisprudentie premies volksverzekeringen	626
9.7.	Internationale premieheffing werknemersverzekeringen	673
9.7.1.	Algemene werknemersverzekeringen	673
9.7.2.	Ziektewet	674
9.7.2.1.	Algemeen	674
9.7.2.2.	Kring van verzekerden	675
9.7.2.3.	Kring van niet-verzekerden	676
9.7.2.4.	Uitbreiding en beperking kring van verzekerden	677
9.7.2.5.	Vrijwillige verzekering	679
9.7.3.	Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering en Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen	680
9.7.3.1.	Kring van verzekerden WAO/WIA	681
9.7.3.2.	Kring van niet-verzekerden WAO/WIA	681
9.7.3.3.	Uitbreiding en beperking kring van verzekerden WAO/WIA	681
9.7.3.4.	Premie WAO/WIA	681
9.7.3.5.	Aanspraken WAO/WIA	682
9.7.3.6.	Vrijwillige verzekering	682
9.7.4.	Werkloosheidswet	683
9.7.4.1.	Verzekerden	683
9.7.4.2.	Uitbreiding en beperking kring van verzekerden	683
9.7.4.3.	Premie WW	683
9.7.4.4.	Aanspraken WW	683
9.7.4.5.	Vrijwillige verzekering WW	684
9.8.	Internationale premieheffing zorgverzekering	684
9.8.1.	Zorgverzekeringswet	684
9.8.1.1.	Kring van verzekerden	685
9.8.1.2.	Kring van niet-verzekerden	685
9.8.1.3.	Uitbreiding en beperking kring van verzekerden	685
9.8.1.4.	Aanspraken	685
9.8.1.5.	Premie en bijdragen	686
9.8.1.6.	Gezinsleden	689
9.8.1.7.	Collectief contract	689
9.8.1.8.	Antwoord op Kamervragen over zorgverzekeringswet en zorgverzekeringspremie	689
9.8.1.9.	Jurisprudentie Zorgverzekeringswet	690
9.8.2.	Toepassing Zvw bij tijdelijk verblijf en wonen in het buitenland	694
9.8.2.1.	Tijdelijk verblijf in het buitenland	695
9.8.2.2.	Wonen in het buitenland	695
9.8.2.3.	Uitzending naar het buitenland	696
9.8.2.4.	Masterplan buitenland	696
9.8.2.5.	Zorgtoeslag in het buitenland	697
10.	<i>Internationale sociale zekerheid</i>	699
10.1.	Inleiding	699
10.2.	Beperking export van uitkeringen	700
10.2.1.	Beperking export van uitkeringen	700
10.2.2.	Jurisprudentie beperking export van uitkeringen	701
10.2.3.	Stand van zaken handhavingsverdragen/-protocollen Wet BEU	701

INHOUD

10.3.	Bilaterale en multilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	703
10.3.1.	Bilaterale en multilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	703
10.3.2.	Overzicht van sociale zekerheidsverdragen in voorbereiding	707
10.3.3.	Overzicht bilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	708
10.3.4.	Overzicht multilaterale verdragen inzake sociale zekerheid	714
10.3.5.	Overzicht exportverdragen en handhavingsverdragen inzake sociale zekerheid	716
10.4.	De EG-verordeningen inzake sociale zekerheid	720
10.4.1.	Verordeningen (EEG) nrs. 1408/71 en 574/72	720
10.4.2.	Verordeningen (EG) nrs. 883/2004 en 987/2009	732
10.5.	Aanwijzing van de toepasselijke wetgeving in de verdragen inzake sociale zekerheid	736
10.5.1.	Aanwijzing toepasselijke wetgeving: werknemers	736
10.5.1.1.	Algemeen	736
10.5.1.2.	Gedetacheerde werknemers	740
10.5.1.3.	Werknemers bij het internationale vervoer	744
10.5.1.4.	Werknemers werkzaam in meer dan één EU/EER-lidstaat (inclusief Zwitserland),	745
10.5.2.	De positie van grensarbeiders	746
10.5.3.	Aanwijzing toepasselijke wetgeving: zelfstandigen	750
10.5.4.	De positie van gepensioneerden	762
<i>11.</i>	<i>Uitvoering, handhaving en rechtsbescherming</i>	<i>764</i>
11.1.	Uitvoering van het internationaal belastingrecht	764
11.1.1.	Uitvoeringsvoorschriften	764
11.1.2.	Buitenlandse uitvoeringsvoorschriften	764
11.1.3.	Nederlandse uitvoeringsvoorschriften	790
11.1.4.	Uitwisseling van inlichtingen/bijstand	793
11.2.	Handhaving in het internationaal belastingrecht	800
11.2.1.	Bijstandsrichtlijn	800
11.2.2.	Wet internationale bijstand	801
11.2.3.	Internationale invordering	804
11.3.	Rechtsbescherming in het internationaal belastingrecht	805
11.3.1.	Overlegprocedures	805
11.3.2.	Arbitrage	808
11.3.3.	Rechtsbescherming in internationale verdragen	810

1. Inleiding

Het internationaal fiscaal memo geeft een geactualiseerd overzicht van het Nederlandse internationale belastingrecht. In het memo komen in beknopte vorm de belangrijkste aspecten van de volgende onderwerpen aan de orde:

2. Kernbegrippen en definities

Hierin worden de belangrijkste begrippen uit het internationaal belastingrecht besproken, een korte beschrijving gegeven van de internationale organisaties die van belang zijn bij het internationaal belastingrecht en sociale zekerheidsrecht en enige definities gegeven die gehanteerd worden in het internationaal belastingrecht.

3. Bronnen van internationaal belastingrecht

Dit onderdeel bevat een overzicht van de internationale regelingen die betrekking hebben op het internationale belastingrecht.

4. Bronnen internationaal sociaal zekerheidsrecht: premieheffing

Dit onderdeel bevat een overzicht van de internationale regelingen die betrekking hebben op het internationaal sociaal zekerheidsrecht.

5. Overige bronnen van internationaal recht

Dit onderdeel bevat een overzicht van de internationale regelingen die algemene rechtsbeginselen bevatten die van toepassing kunnen zijn op het internationale belastingrecht en het internationaal sociaal zekerheidsrecht.

6. Belastingverdragen

In dit onderdeel worden de regels besproken die neergelegd zijn in de belastingverdragen, gesloten tussen Nederland en andere verdragsstaten.

7. Belastingrecht van de Europese Unie

In dit onderdeel worden de regels besproken die neergelegd zijn in de regelgeving inzake de directe belasting van de Europese Unie.

8. Nationale regelingen inzake internationale belasting

Dit onderdeel behandelt de buitenlandse belastingplicht in het Nederlandse belastingrecht, zoals geregeld in de nationale regelgeving en belastingpraktijk.

9. Premieheffing in het internationaal sociaal zekerheidsrecht

Dit onderdeel gaat in op de internationale verzekeringsplicht en de fiscale aspecten van de internationale sociale zekerheid.

10. Premieheffing in het recht van de Europese Unie

Dit onderdeel behandelt de verzekeringsplicht in het kader van de regelgeving van de Europese Unie en de Europese coördinatie van de sociale zekerheid.

11. Internationale premieheffing in nationale regelingen

Dit onderdeel behandelt de buitenlandse premieplicht in de Nederlandse volksverzekeringen en werknemersverzekeringen.

12. Uitvoering, handhaving en rechtsbescherming

Dit onderdeel bespreekt de hoofdlijnen van de uitvoering, handhaving en rechtsbescherming van de internationale belastingheffing en sociale zekerheid.

Een uitgebreide behandeling van (aspecten van) het internationaal belastingrecht en sociaal zekerheidsrecht is te vinden in onder meer de volgende literatuur:

- Prof. dr. P. Kavelaars, Prof. dr. A.J.A. Stevens, Prof. mr. dr. Arnaud de Graaf, 2017, *Internationaal belastingrecht*. Fed Fiscale Studieserie, deel 39. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013145168.
- Prof. mr. Kees van Raad, Mr. Geert Janssen, Prof. dr. mr. Frank Pötgens, mr. dr. Maarten de Wilde, 2015, *Cursus Belastingrecht Studenteneditie 2017-2018 Internationaal Belastingrecht*. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013142983.
- Drs. Ben Kiekebeld, Prof. Dr. R.M. Freudenthal, Mr. Arjo van Eijnsden jr, Prof. mr. Dick Schonis, Prof. dr. Arie Rijkers, 2014, *Nederlands belastingrecht in Europees perspectief*. Fed Fiscale brochures, div., deel 39. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013112443.
- Prof. dr. B.J.M. Terra, Prof. mr. P.J. Wattel, 2012, *European Tax Law*. FED fiscale studieserie 29. Kluwer, Deventer.
- Prof. dr. Roland Brandsma, mr. drs. Martine Chin-Oldenziel, mr. Suniel Pancham, mr. Therry Rookmaaker-Penners LL.M, prof. dr. Dennis Weber, 2017, *Cursus Belastingrecht Studenten-editie 2017-2018 Europees belastingrecht*. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013143003.
- Prof. dr. I.J.J. Burgers, dr. R. Betten, mr.dr. M.J. de Vries, mr.dr. R.P.C. Adema, mr. H.M. Pit, mr. G.F. Boulogne, mr. P.M. de Haan, mr. B. Kosters, 2015, *Wegwijs in het Internationaal en Europees belastingrecht*. Wegwijsserie, SDU Uitgevers, Den Haag.
- Prof. dr. F. Sonneveldt, mr. J.C.L. Zuiderwijk, prof. mr. M.H. ten Wolde, mr. M. de L. Monteiro, 2013, *Internationale aspecten van erf- en schenkbelasting*. Fed Fiscale Brochures div. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013078541.
- Mr. dr. M.J.G.A.M. Weerepas 2014, *Loonheffingen in internationaal verband*. Fed Fiscale Brochures, LB. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013079371.
- Mr. dr. Lucy van den Berg, prof. dr. Anouk Bollen-Vandenboom, mr. Rinia Bourne, dr. Eric Poelmann, Jacques Raaijmakers, mr. Wendy van Roij, drs. Kees van der Spek, mr. dr. Marjon Weerepas, mr. Gerard van Westen, 2016, *Cursus Belastingrecht Studenteneditie 2017-2018 Loonbelasting Premieheffing*. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013142990.
- Drs. Jo J.G. Sijstermans, Paul M.G. Bogaerts, mr. drs. Suzanne J.C. van Hattum-Coppens, Remco van 't Hof, mr. Evelien A.C. de Jong, mr. V.C. H. Ramaekers, mr. Sandra E. van der Vet, 2017, *Wegwijs in de (inter) nationale verzekerings- en premieplicht*. Wegwijsserie, SDU Uitgevers, Den Haag.

- Prof. dr. P. Kavelaars, 2003, *Toewijzingsregels in het internationaal fiscaal- en sociaal-verzekeringsrecht*. Fiscale monografieën 108. Kluwer, Deventer. ISBN 9013007813.
- Prof. mr. F.J.L. Pennings, 2006, *Nederlands socialezekerheidsrecht in een internationale context*. Monografieën sociaal recht 35. Kluwer, Deventer, ISBN 9013038654.
- Prof. mr. F.J.L. Pennings, 2014, *Europees socialezekerheidsrecht*. Monografieën sociaal recht 9. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013070392.
- Dr. Eric Poelmann, Jacques Raaijmakers, mr. Wendy van Roij, mr. Frans Sijbers, mr.drs. Mari de Werd, 2017, *Cursus Belastingrecht Studenteneditie 2017-2018 Formeel belastingrecht*. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013143010.
- Mr. dr. A.C.M. Schenk-Geers 2007, *Internationale fiscale gegevensuitwisseling en de rechtsbescherming van de belastingplichtige*. Fiscale monografieën 120. Kluwer, Deventer. ISBN 9789013042788.

2. Kernbegrippen en definities

2.1. Kernbegrippen

2.1.1. Nationale staten

2.1.1.1. Nationale staat

In onze tijd zijn menselijke populaties ingedeeld in *nationale staten* (in 2014 ongeveer 200 in totaal).

De drie elementen die bij de volkenrechtelijke erkenning van een staat een rol spelen, zijn: een centrale overheid, een bevolking en een gebied (De Meij en Van der Vlies 2004, p. 20-23).¹ August, Mayer en Bixby (2009, p. 12)² definieerden het begrip state als: “a political entity comprising a territory, a population, a government capable of entering into international relations, and a government capable of controlling its territory and peoples.” Bij deze laatste definitie zijn de externe relaties van de staat toegevoegd (relaties met andere staten).

2.1.1.2. Centrale overheid van een nationale staat

Nationale staten zijn binnen hun eigen territorium soeverein. De centrale staatsoverheid heeft als vertegenwoordiger van de staat een onbeperkt staatsgezag. Uit de soevereine gelijkheid van staten volgt tevens het beginsel van staatsimmunitet, waardoor staten bij wetgeving, uitvoering, handhaving en rechtspraak geen gezag over elkaar hebben. In art. 5 van de nog niet van kracht zijnde tekst van de VN-Conventie over de Jurisdictionele immunitet van staten³ is bepaald dat een staat immunitet geniet met betrekking tot zichzelf en zijn eigendom van de jurisdictie van de gerechten van een andere staat. Ingevolge art. 2 komt staatsimmunitet toe aan alle onderdelen van de staat, zoals regering, parlement en lagere overheden. Ingevolge art. 7 kan immunitet niet worden ingeroepen door een staat die uitdrukkelijke toestemming geeft tot het uitoefenen van jurisdictie in een internationale overeenkomst, een schriftelijk contract of een schriftelijke verklaring voor een rechter. Omdat de staatssovereiniteit onder meer inhoudt dat staten bevoegd zijn om belastingen te heffen en hun eigen belastingstelsels in te richten, bestaan er dus ook ongeveer 200 verschillende belastingstelsels. Afstemming tussen deze stelsels bewerkstelligen is het belangrijkste doel van het internationaal belastingrecht.

Ook internationale organisaties genieten immunitet. Dat betekent onder meer dat zij door staten in beginsel niet in de belastingheffing kunnen

¹ Meij, J.M. de, Vlies, I.C. van der, 2004, Inleiding tot het staatsrecht en het bestuursrecht. Kluwer, Deventer.

² August, R., Mayer, D., Bixby, M., 2009, International Business Law, text, cases and readings. Pearson Education International, New Jersey.

³ United Nations Convention on Jurisdictional Immunities of States and Their Property, New York, 2 December 2004, CH_III_13.

worden betrokken. Zo is bijvoorbeeld de Verenigde Naties vrijgesteld van alle directe belastingen en douanerechten.⁴ Daarom bestaan specifieke regels voor de belastingheffing van internationale organisaties en het diplomatieke en consulaire personeel.

Nationale staten zijn als zodanig een rechtssubject en hebben elk een eigen rechtssysteem. Elke staat heeft ook zijn eigen belastingrecht. Het internationale recht gaat uit van de eenheid van de staat. Nederland bijvoorbeeld bezit zelf geen internationale rechtssubjectiviteit. De rechtssubjectiviteit komt toe aan de zelfstandige rechtsorde van het Koninkrijk der Nederlanden: alleen het Koninkrijk kan internationale rechtshandelingen verrichten zoals het lid worden van internationale organisaties en het sluiten van verdragen (Nollkaemper 2009, p. 76, 77).⁵ Buitenlandse betrekkingen (ook met betrekking tot belastingverdragen) zijn een zaak van het Koninkrijk der Nederlanden: Nederland in Europa, Aruba, Curaçao en Sint Maarten, alsmede de Nederlandse openbare lichamen in het Caribisch gebied (Bonaire, Sint Eustasius en Saba).⁶

De afbakening van de gezagssferen van de verschillende nationale staten wordt (niet alomvattend) geregeld in het internationaal publiekrecht. Enkele belangrijke beginselen daarbij zijn: de beginselen van rechtsmacht, immuniteit, de erkenning van rechtshandelingen van andere staten, diplomatiek en consulaire recht en de afbakening van overheidsgezag op gebieden buiten de eigen rechtsmacht.

De *rechtsmacht* (jurisdictie) van een staat is zijn bevoegdheid om regels te stellen of te handhaven ten aanzien van personen of gebeurtenissen. De reikwijdte van de rechtsmacht van een staat wordt mede bepaald door internationaal recht. De belangrijkste door het internationale recht erkende grondslagen van de uitoefening van rechtsmacht zijn: territorialiteit, nationaliteit, bescherming en universaliteit. Op grond van het territorialiteitsbeginsel is de rechtsmacht van een staat binnen zijn grondgebied in beginsel onbeperkt. Het nationaliteitsbeginsel of personaliteitsbeginsel wordt onderscheiden in een actief nationaliteitsbeginsel en een passief nationaliteitsbeginsel. Op grond van het actieve nationaliteitsbeginsel heeft een staat zowel in het binnenland als in het buitenland rechtsmacht over personen die zijn nationaliteit bezitten. Op grond van het passieve nationaliteitsbeginsel heeft een staat rechtsmacht over niet-onderdanen die worden verdacht van in het buitenland gepleegde handelingen die schade toebrengen aan onderdanen. Het beschermingsbeginsel biedt aan een staat rechtsmacht ten aanzien van personen of gebeurtenissen buiten het grondgebied van de staat, indien deze handelingen vitale belangen van de staat kunnen raken. Tot verdragspartijen beperkte of zuivere niet tot verdragspartijen beperkte universele rechtsmacht kunnen staten uitoefenen over personen op wie de eerste drie vormen van rechtsmacht niet toegepast kunnen worden, maar die

4 Zie art. 7 van de Convention on the Privileges and Immunities of the United Nations. New York, 13 February 1946 Ch_III_1.

5 Nollkaemper, A., 2009, Kern van het internationaal publiekrecht. Boom Juridische Uitgevers, Den Haag.

6 Tweede Kamer, vergaderjaar 2014-2015, 34 001, nr. 2, p. 2.

fundamentele waarden van de internationale gemeenschap schenden (Nollkaemper 2009, p. 99-109).

2.1.1.3. *Bevolking van een nationale staat*

Of iemand onder het rechtssysteem van een nationale staat valt, wordt in het algemeen bepaald door de twee basale conditioneringen *genen* (familieafkomst: *ius sanguinis*) en *territorium* (op welk grondgebied men geboren is: *ius soli*). Men is in beginsel bijvoorbeeld Nederlander omdat een of beide ouders Nederlander zijn of omdat men op Nederlands grondgebied gevonden of geboren is. De koppeling van bevolking aan de staat gebeurt met behulp van het begrip *nationaliteit*. Onderscheiden worden eigen nationaliteit en vreemde nationaliteit. Beide worden gereguleerd in het nationaliteitsrecht en het vreemdelingenrecht. De regelingen van verschillende staten kunnen leiden tot een dubbele nationaliteit of het ontbreken van een nationaliteit. Om in de rechtspositie van deze gevallen te voorzien zijn speciale regels ontworpen die gelden in geval van meer nationaliteiten of voor staatlozen en vluchtelingen.

In de Rijkswet op het Nederlanderschap⁷ (RWN) zijn regels gesteld voor de verkrijging van het Nederlanderschap van rechtswege. In art. 3 RWN zijn in lid 1 op basis van het *ius sanguinis*, in lid 3 op basis van het *ius soli* en in lid 2 op basis van beide beginselen de volgende hoofdregels bepaald:

1. Nederlander is het kind waarvan ten tijde van zijn geboorte de vader of de moeder Nederlander is, alsmede het kind van een Nederlander die voordien is overleden.
2. op het grondgebied van Nederland, onderscheidenlijk Aruba, Curaçao of Sint Maarten, of aan boord van een in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten te boek gesteld zeeschip of luchtvaartuig, gevonden kind wordt aangemerkt als het kind van een Nederlander tenzij binnen vijf jaren, te rekenen vanaf de dag waarop het is gevonden, blijkt dat het kind door geboorte een vreemde nationaliteit bezit.
3. Nederlander is het kind van een vader of moeder die ten tijde van de geboorte van het kind zijn of haar hoofdverblijf heeft in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten en die zelf geboren is als kind van een vader of moeder die ten tijde van zijn of haar geboorte in een van die landen hoofdverblijf had, mits het kind ten tijde van zijn geboorte zijn hoofdverblijf heeft in Nederland, Aruba, Curaçao of Sint Maarten.

Naast de verkrijging van rechtswege is ook verkrijging van het Nederlanderschap door optie (art. 6 RWN) mogelijk en tevens ingevolge art. 7, eerste lid RWN verlening van het Nederlanderschap aan vreemdelingen die daarom verzoeken (naturalisatie).

2.1.1.4. *Territorium van een nationale staat*

Het grondgebied van een staat omvat het grondgebied op het land en de ondergrond, de binnenwateren, voor aan zee gelegen staten een territoriaal zeegebied van maximaal 12 zeemijlen en eventueel een exclusieve economische zone van maximaal 200 zeemijlen en de lucht (maar niet de

⁷ *Stb.* 1984, 628, in werking getreden op 1 januari 1985.

kosmische ruimte) boven deze gebieden. Nederland heeft sinds 1 juni 1985 een twaalfmijlszone⁸ en sinds 28 april 2000 een exclusieve economische zone.⁹ Het ‘continentaal plateau’ of ‘continentaal plat’ is de juridische aanduiding van de zeebodem die de voortzetting van het land vormt. Op dit plateau heeft de staat functionele rechtsmacht. Onder het gebied van een andere Mogendheid wordt ook begrepen het continentaal plat, zie in dit kader: BNB 1995/158 (inzake buiten het Nigeriaanse continentale plat verrichte werkzaamheden). Zie ook de notitie *De rechtsmacht van de Kuststaat ten aanzien van het continentaal plat*.¹⁰

Het Koninkrijk de Nederlanden heeft, met inachtneming van de grenzen die het volkenrecht stelt, in de exclusieve economische zone:

- a. soevereine rechten ten behoeve van de exploratie en exploitatie, het behoud en het beheer van de levende en niet-levende natuurlijke rijkdommen van de wateren boven de zeebodem en van de zeebodem en de ondergrond daarvan, en met betrekking tot andere activiteiten voor de economische exploitatie en exploratie van de zone, zoals de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden;
- b. rechtsmacht ten aanzien van de bouw en het gebruik van kunstmatige eilanden, installaties en inrichtingen, het wetenschappelijk zeeonderzoek en de bescherming en het behoud van het mariene milieu.¹¹

Ingevolge art. 3 sub d Algemene wet inzake rijksbelastingen (AWR) verstaat de belastingwet onder:

1°. *Koninkrijk*: Koninkrijk der Nederlanden;

2°. *Rijk*: het land Nederland, zijnde Nederland en de BES-eilanden;

3°. *Nederland*: het in Europa gelegen deel van het Koninkrijk, met dien verstande dat voor de heffing van de inkomstenbelasting, de loonbelasting, de vennootschapsbelasting en de assurantiebelasting Nederland tevens omvat de exclusieve economische zone van het Koninkrijk, bedoeld in art. 1 van de Rijkswet instelling exclusieve economische zone, voorzover deze grenst aan de territoriale zee in Nederland;

4°. *BES-eilanden*: de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, met daaronder begrepen, met inachtneming van de Rijkswet tot vaststelling van een zee grens tussen Curaçao en Bonaire en tussen Sint Maarten en Saba, het buiten de territoriale zee van de BES-eilanden gelegen deel van de zeebodem en de ondergrond daarvan, voor zover het Koninkrijk daar op grond van het internationale recht ten behoeve van de exploratie en de exploitatie van natuurlijke rijkdommen soevereine rechten mag uitoefenen, alsmede de in, op, of boven dat gebied aanwezige installaties en andere inrichtingen ten behoeve van de exploratie en exploitatie van natuurlijke rijkdommen in dat gebied.

Met ingang van 10 oktober 2010 zijn de Nederlandse Antillen opgeheven. Sinds die datum bestaat het Koninkrijk uit vier delen, te weten Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten. De overige eilanden waaruit de Nederlandse Antillen bestonden, Bonaire, Sint Eustatius en Saba (BES-eilanden), zijn bijzondere gemeenten van Nederland geworden en vormen als zodanig ‘het Caribische deel van Nederland’.

8 Art. 1, eerste lid Wet van 9 januari 1985, houdende vaststelling van de grenzen van de territoriale zee van Nederland, *Stb.* 1985, 129.

9 Art. 1, eerste lid Rijkswet instelling exclusieve economische zone, *Stb.* 1999, 281 en *Stb.* 2000, 167.

10 Tweede Kamer, vergaderjaar 1991-1992, 22 390, nr. 1.

11 Art. 3 Rijkswet instelling exclusieve economische zone.

Voor de heffing van de inkomstenbelasting, de loonbelasting, de vennootschapsbelasting en de assurantiebelasting strekt de bevoegdheid tot belastingheffing zich dus ook uit tot het Nederlands Continentaal Plat. Dat gold tot 2005 echter alleen voor de exploratie en exploitatie van de natuurlijke rijkdommen van de zeebodem en de ondergrond daarvan, voornamelijk olie en gas. Sinds 1 januari 2005¹² is de reikwijdte van deze belastingen uitgebreid tot alle activiteiten in dit gebied, zodat bijvoorbeeld de exploitatie van een offshore windturbinepark door een buitenlandse onderneming ook onder de vennootschapsbelasting valt. De in Nederland gevestigde ondernemingen waren reeds onderworpen aan de vennootschapsbelasting voor hun wereldwinst, zodat deze wijziging voor hen geen gevolgen had.¹³ Omdat niet vaststond dat onder de exploratie en exploitatie van natuurlijke rijkdommen ook de opwekking van energie uit water en wind moest worden begrepen, is dit expliciet in de wettekst tot uitdrukking gebracht. Hierdoor wordt voor de laatstgenoemde activiteiten het Nederlandse heffingsrecht ook zeker gesteld ten aanzien van buitenlandse vergunninghouders. De in de wettekst gebezigde terminologie 'de opwekking van energie uit het water, de stromen en de winden' is ontleend aan het Verdrag van de Verenigde Naties inzake het recht van de zee, deel V, art. 56.¹⁴ Ingevolge de Wet sociale verzekeringen continentaal plat (Wet NCP) is de sociale verzekeringsplicht met ingang van 1 januari 2012 van toepassing geworden op personen die werkzaam zijn op het Nederlands deel van het continentaal plateau. Deze wet beoogt de sociale zekerheidsbescherming te verbeteren voor werknemers, die werkzaam zijn op het Nederlands deel van het continentaal plat, maar die voor 1 januari 2012 nog niet onder de Nederlandse sociale verzekeringswetten vielen.¹⁵

2.1.2. Internationale organisaties

2.1.2.1. De Verenigde Naties (VN)

De Verenigde Naties (United Nations, UN) Organisatie
Het verdrag tot oprichting van de Verenigde Naties (VN) of United Nations (UN), waarvan 193 staten in de wereld lid zijn, werd in juni 1945 te San Francisco getekend (het Handvest van de VN). Het trad op 24 oktober 1945 in werking.

Lid zijn: Afghanistan, Albanië, Algerije, Andorra, Angola, Antigua en Barbuda, Argentinië, Armenië, Australië, Azerbeidzjan, Bahama's, Bahrein, Bangladesh, Barbados, België, Belize, Benin, Bhutan, Bolivia, Bosnië en Herzegovina, Botswana, Brazilië, Brunei, Bulgarije, Burkina Faso, Burundi, Cambodja, Canada, Centraal-Afrikaanse Republiek, Chili, China, Colombia, Comoren, Congo-Brazzaville, Costa Rica, Cuba, Cyprus, Democratische Republiek Congo, Denemarken, Djibouti, Dominica, Dominicaanse Republiek, Duitsland, Ecuador, Egypte, El Salvador,

12 Wet houdende wijziging van enkele belastingwetten c.a. (Overige fiscale maatregelen 2005) van 16 december 2004, *Stb.* 2004, 654, in werking getreden met ingang van 1 januari 2005.

13 Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 758, nr. 3, p. 8.

14 Tweede Kamer, vergaderjaar 2003-2004, 29 758, nr. 3, p. 29.

15 Wet van 23 december 2010 tot wijziging van enkele wetten als gevolg van de uitbreiding van de sociale verzekeringsplicht voor personen die werkzaam zijn op het Nederlands deel van het continentaal plat, *Stb.* 2011, 9, in werking getreden op 1 januari 2012 (*Stb.* 2011, 121).

Equatoriaal-Guinea, Eritrea, Estland, Ethiopië, Fiji, Filipijnen, Finland, Frankrijk, Gabon, Gambia, Georgië, Ghana, Grenada, Griekenland, Guatemala, Guinee, Guinee-Bissau, Guyana, Haïti, Honduras, Hongarije, Ierland, IJsland, India, Indonesië, Irak, Iran, Israël, Italië, Ivoorkust, Jamaica, Japan, Jemen, Jordanië, Kaapverdië, Kameroen, Kazachstan, Kenia, Kirgizië, Kiribati, Koeweit, Kroatië, Laos, Lesotho, Letland, Libanon, Liberia, Libië, Liechtenstein, Litouwen, Luxemburg, Macedonië, Madagaskar, Malawi, Maldiven, Maleisië, Mali, Malta, Marokko, Marshalleilanden, Mauritanië, Mauritius, Mexico, Micronesia, Moldavië, Monaco, Mongolië, Montenegro, Mozambique, Myanmar, Namibië, Nauru, Nederland, Nepal, Nicaragua, Nieuw-Zeeland, Niger, Nigeria, Noord-Korea, Noorwegen, Oeganda, Oekraïne, Oezbekistan, Oman, Oostenrijk, Oost-Timor, Pakistan, Palau, Panama, Papoea-Nieuw-Guinea, Paraguay, Peru, Polen, Portugal, Qatar, Roemenië, Rusland, Rwanda, Saint Kitts en Nevis, Saint Lucia, Saint Vincent en de Grenadines, Salomonseilanden, Samoa, San Marino, Sao Tomé en Príncipe, Saoedi-Arabië, Senegal, Servië, Seychellen, Sierra Leone, Singapore, Slovenië, Slowakije, Soedan, Somalië, Spanje, Sri Lanka, Suriname, Swaziland, Syrië, Tadzjikistan, Tanzania, Thailand, Togo, Tonga, Trinidad en Tobago, Tsjad, Tsjechië, Tunesië, Turkije, Turkmenistan, Tuvalu, Uruguay, Vanuatu, Venezuela, Verenigd Koninkrijk, Verenigde Arabische Emiraten, Verenigde Staten, Vietnam, Wit-Rusland, Zambia, Zimbabwe, Zuid-Afrika, Zuid-Korea, Zuid-Soedan, Zweden en Zwitserland.

De VN heeft een aantal organen, waarbinnen de internationale samenwerking plaatsvindt. Art. 7 van het Handvest van de VN noemt als belangrijkste de Algemene Vergadering, de Veiligheidsraad, de Economische en Sociale Raad, de Trustschapsraad, het Internationaal Hof van Justitie en het Secretariaat onder leiding van de Secretaris-Generaal. Het Internationaal Hof van Justitie zetelt in het Vredespaleis in Den Haag. Staten zijn niet verplicht voor het Hof te verschijnen tenzij zij expliciet de verplichte rechtsmacht van het Hof hebben erkend. Het hoofdkwartier van de VN is gevestigd te New York.

Rechtsbronnen

De VN heeft het Handvest als rechtsbron dat vooral constitutioneel van aard is. Daarnaast zijn de belangrijkste rechtsbronnen de verdragen en resoluties. In werking getreden verdragen zijn instrumenten die internationale verplichtingen scheppen voor de lidstaten die ze ratificeren. De aard van de verplichtingen en de mate waarin voorbehouden en uitzonderingen mogelijk zijn verschillen in de diverse verdragen.

Handhaving van de rechten van de mens door de VN gebeurt onder meer door de instelling van het ambt van Hoge Commissaris voor de Rechten van de Mens, technische assistentie aan lidstaten op dit terrein en het zenden van mensenrechtenmonitoren naar gebieden waar een verhoogd risico op schendingen bestaat. In 1947 werd de Commissie voor de Rechten van de Mens geïnstalleerd, die vervolgens een verklaring en twee verdragen inzake de rechten van de mens opstelde. Nadere verdragen voor de bescherming van de rechten van specifieke kwetsbare groepen werden daarna opgesteld. In deze verdragen zijn verschillende eigen instrumenten voor handhaving daarvan voorzien. In 2006 werd de Commissie voor de Rechten van de Mens vervangen door de Mensenrechtenraad van de Verenigde Naties (United Nations Human Rights Council, UNHRC). De UNHRC is belast met het toezicht op de naleving van de verdragen voor de mensenrechten.

2.1.2.2. *Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)*

De Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD) is een economisch samenwerkingsverband tussen 35 voornamelijk Europese landen gericht op het monitoren van het economisch beleid van de aangesloten landen.

De 35 OESO-lidstaten zijn (met jaar van toetreding): België, Canada, Denemarken, Duitsland, Frankrijk, Griekenland, Groot-Brittannië, Hongarije, Ierland, IJsland, Italië, Korea, Luxemburg, Mexico, Nederland, Noorwegen, Oostenrijk, Polen, Portugal, Spanje, Tsjechië, Turkije, de Verenigde Staten van Amerika, Zweden en Zwitserland (1961); Japan (1964); Finland (1969); Australië (1971); Nieuw-Zeeland (1973); Mexico (1994); Tsjechië (1995); Hongarije, Korea en Polen (1996); Slowakije (2000); Chili, Estland, Israël, Slovenië (2010) en Letland (2016). De OESO werkt samen met vijf zogenaamde Key Partners: Brazilië, China, India, Indonesië en Zuid-Afrika. Op 13 maart 2014 heeft de OESO de onderhandelingen met de Russische Federatie over toetreding tot de OESO opgeschort.

Opgericht op 16 april 1948 als OEEC, Organisation for European Economic Co-operation, met name om de Amerikaanse Marschallhulp te verdelen, werd de organisatie in 1961 omgevormd tot het huidige model. De OESO streeft naar duurzame economische groei, werkgelegenheid, verbetering van de levensstandaard, financiële stabiliteit en groei van de wereldhandel. Het is ook een kenniscentrum dat economische trends meet, onderzoekt en voorspelt in wereldwijd verband.

2.1.2.3. *De Raad van Europa (RvE)*

Op 5 mei 1949 werd door 10 landen te Londen een Statuut van de Raad van Europa ondertekend, waarbij de Raad van Europa (Council of Europe, COE) tot stand kwam. De RvE is met name werkzaam op cultureel en humanitair terrein. De organisatie zetelt te Straatsburg.

De 47 leden van de Raad van Europa zijn (met jaar van toetreding): Albanië (1995), Andorra (1994), Armenië (2001), Azerbeidzjan (2001), België (1949), Bosnië en Herzegovina (2002), de BR Duitsland (1950), Bulgarije (1992), Cyprus (1961), Denemarken (1949), Estland (1993), Finland (1989), Frankrijk (1949), Georgië (1999), Griekenland (1949), Hongarije (1990), Ierland (1949), Italië (1949), Kroatië (1996), Letland (1995), Liechtenstein (1978), Litouwen (1993), Luxemburg (1949), voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië (1995), Malta (1965), Moldavië (1995), Monaco (2004), Montenegro (2007), Nederland (1949), Noorwegen (1949), Oekraïne (1995), Oostenrijk (1956), Polen (1991), Portugal (1976), Roemenië (1993), Russische Federatie (1996), San Marino (1988), Servië (2003), Slovenië (1993), Slowakije (1993), Spanje (1977), Tsjechië (1993), Turkije (1949), het Verenigd Koninkrijk (1949), IJsland (1950), Zweden (1949) en Zwitserland (1963).

De RvE heeft een Comité van Ministers, een Raadgevende (of Parlementaire) Vergadering en een Secretariaat als organen, die de internationale samenwerking vormgeven binnen een zuiver intergouvernementeel kader. De RvE kent het Statuut als rechtsbron dat vooral constitutioneel van aard